

СУТНІСТЬ І РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ І КОМПАНІЙ

©2022 МОРГАЧОВ І. В.

УДК 336.01
JEL: G20; G23

Моргачов І. В. Сутність і роль інвестиційних фондів і компаній

Метою роботи є уточнення сутності, ролі й особливостей інвестиційних фондів і компаній. Аналіз досліджень за темою статті виявив недостатність прояснення питань щодо сутнісних відмінностей між інвестиційним фондом і компанією. Розглянуто визначення досліджуваних понять за словниками та практичні приклади існування інвестиційних компаній і фондів. Уточнено особливості останніх та види їхньої спеціалізації. Виявлено принципову різницю між цими суб'єктами господарювання, яка полягає в тому, що інвестиційна компанія є комерційною організацією з мінімальними обмеженнями та максимальною свободою щодо здійснення інвестиційної та супутніх видів діяльності з метою отримання прибутку. Інвестиційний фонд є або спеціалізованою частиною такої компанії, або державною установою з наявністю обмежень, які обумовлюються політикою його засновників. Доведено, що інвестиційна компанія часто може бути одночасно і холдинговою з широким спектром супутніх видів діяльності, що гармонійно поєднуються із інвестиційною: страхування, консалтинг, брокерська діяльність, банкінг, кредитна та депозитарна діяльність, бухгалтерський облік тощо. У деяких країнах законодавчі обмеження не дозволяють одночасно успішно поєднувати інвестиційну та іншу, наприклад страхову діяльність. Визначено, що еволюція інвестиційної діяльності на глобальному світовому фондовому ринку зумовлює поступову втрату конкурентоспроможності пайових інвестиційних фондів. Натомість їх місце вже давно зайняли ETF-фонди. На глобальному фінансовому ринку діє обмежене коло інвестиційних компаній – засновників основних ETF-фондів із суттєвим рівнем конкурентоспроможності, що робить проблемним та/або недоцільним вихід на ринок нових фондів. Крім акумуляції тимчасово-вільних коштів і професійного управління інвестиційними ресурсами, важливою роллю інвестиційних компаній і фондів є формування інфраструктури комплементарного пенсійного забезпечення.

Ключові слова: інвестиційний фонд, інвестиційна компанія, комплементарне пенсійне забезпечення, ETF-фонд, інститут спільного інвестування.

Табл.: 1. **Бібл.:** 15.

Моргачов Ілля Вікторович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (просп. Центральний, 59а, Сєвєродонецьк, 93400, Україна)

E-mail: morgachov.ilya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4347-3153>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2901162/morghachov-illia/>

UDC 336.01
JEL: G20; G23

Morghachov I. V. The Essence and Role of Investment Funds and Companies

The purpose of the publication is to closer define the essence, role and peculiarities of investment funds and companies. The analysis of researches on the subject of the article identified the lack of clearness concerning the issues of essential differences between the investment fund and the company. The article considers the definition of the studied concepts according to dictionaries and practical examples of the operating investment companies and funds. The peculiarities of the latter and types of specialization of investment funds are specified. There is a fundamental difference between these economic entities, which is that the investment company is a commercial organization with minimal restrictions and maximum freedoms for the implementation of investment and related activities for profit. An investment fund is either a specialized part of such a company or is a public institution with the presence of restrictions that are stipulated by the policy of its founders. It is proved that an investment company can often be both a holding company with a wide range of related activities, harmoniously combined with investment: insurance, consulting, brokerage, banking, credit and depository activities, accounting, etc. In some countries, legal restrictions do not allow a successful combination of investment and other activities, for example, insurance. It is determined that the evolution of investment activities in the global stock market causes a gradual loss of competitiveness of mutual investment funds. Instead, ETF funds have long taken their place. In the global financial market there is a limited number of investment companies – founders of major ETF funds with a significant level of competitiveness, which makes problematic and (or) inappropriate entry into the market of new funds. In addition to accumulating temporarily free funds and professional management of investment resources, the important role of investment companies and funds is the formation of the infrastructure of complementary pension provision.

Keywords: investment fund, investment company, complementary pension provision, exchange-traded fund (ETF), joint investment institute.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 15.

Morghachov Illia V. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Public Administration, Management and Marketing, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (59a Tsentralnyi Ave., Syevyerodonetsk, 93400, Ukraine)

E-mail: morgachov.ilya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4347-3153>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2901162/morghachov-illia/>

Поглиблення ринкових відносин у країні зумовлює появу, розвиток та еволюцію таких суб'єктів господарювання, як інвестиційні фонди та компанії. Для розвинутих капіталістичних країн інвестиційні фонди та компанії стали звичним

явищем, але в Україні вони почали з'являтися наприкінці 1990-х і в більшості випадків мали не завжди приємну історію. Непоодинокі випадки шахрайства на бажанні громадян залучитися до інвестиційних процесів зумовили недовіру більшості населення

країни до подібних суб'єктів господарювання. Такі проблеми початкових етапів розвитку ринкових відносин у країні можна списати на еволюцію як її фінансового ринку, так і самих фінансових інституцій. Сьогодні в Україні існують різноманітні інвестиційні фонди та компанії, та і в подальшому слід очікувати їх існування в національному господарстві, тому важливо уточнити сутність цих суб'єктів, їх особливості та роль. Оскільки в багатьох країнах інвестиційні фонди та компанії існують вже не одне десятиріччя, сутність цих суб'єктів давно відома. Однак еволюція фінансового ринку могла спричинити зміни положень щодо їх класифікації та ролі, а також, не виключено, і сутності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій за тематикою статті [4–11] свідчить про зацікавленість українських учених напрямом інституційного супроводу та забезпечення інвестиційних процесів. Можна знайти суттєву кількість статей вітчизняних науковців, присвячених інвестиційним фондам та інститутам спільного інвестування, у той час як інвестиційні компанії залишаються поза їхньою увагою. На перший погляд, складається враження, що інвестиційних компаній у країні взагалі не існує. Таку ситуацію можна пояснити дією в країні законодавства, зокрема [1], що також регламентує і понятійний апарат, вводячи у використання термін «інститут спільного інвестування». Водночас не слід забувати, що нормативна база в країні встановлює лише правові основи діяльності суб'єктів господарювання, не змінюючи при цьому економічну сутність явищ і суб'єктів. При цьому закони економіки є об'єктивними, глобальними та незалежними від національного законодавства.

За таких умов недостатньо проясненим питанням залишається уточнення сутнісних відмінностей між інвестиційним фондом і інвестиційною компанією. Роль і функції інвестиційних фондів та інститутів спільного інвестування в країні досить повно розгля-

нуто в наведених та інших працях вітчизняних і закордонних науковців, однак завжди існують резерви для уточнення.

Метою роботи є уточнення сутності, ролі та особливостей інвестиційних фондів і компаній.

Аля досягнення мети дослідження слід розглянути визначення термінів «інвестиційний фонд» та «інвестиційна компанія» в словниках. Розгляд досліджуваних понять (інвестиційний фонд та інвестиційна компанія) в цих джерелах дозволяє виявити між цими термінами як сутнісну схожість, так і певні розбіжності (табл. 1).

Сутність досліджуваних термінів у цілому однакова, коли ці суб'єкти розглядаються як окремі юридичні особи. Водночас окремі юридичні особи (компанії з управління активами) можуть створювати декілька спеціалізованих інвестиційних фондів (пайових або ETF). У цьому разі такий інвестиційний фонд не є юридичною особою.

Суттєвою особливістю пайового інвестиційного фонду є те, що володіння його паєм не дає власнику прав на управління самою компанією. Зокрема, пайовий інвестиційний фонд – це «майновий комплекс, створений за рахунок внесків інвесторів, а також прирощеного майна, що управляється згідно з договором з інвесторами управляючою компанією інвестиційного фонду. Облік майна пайового інвестиційного фонду і прав інвесторів здійснює спеціалізований депозитарій або інвестиційна компанія (банк або інша комерційна організація, що має ліцензію на здійснення цього виду діяльності)» [3, с. 786–787]. Управляючою компанією пайового інвестиційного фонду може бути тільки комерційна організація. Вона встановлює правила фонду, здійснює емісію паїв, довірче управління фондом, інвестує його майно в цінні папери, нерухомість, банківські депозити та інші активи. Така компанія отримує компенсацію витрат, що пов'язані з управлінням майном фонду і винагороду, що передбачена правилами компанії. Остання може

Таблиця 1

Порівняння визначення понять

Джерело	Сутність терміна «інвестиційний фонд»	Сутність терміна «інвестиційна компанія»
[2; 3]	Компанія, організація, що вкладає грошовий, інвестиційний капітал у цінні папери (переважно в акції) інших компаній. І. ф. створюється часто як відкрите акціонерне товариство і являє один із різновидів інвестиційних компаній. Критерієм віднесення до І. ф. є діяльність, що полягає в залученні коштів за рахунок емісії власних акцій, інвестування власних коштів у цінні папери інших емітентів, торгівлі цінними паперами, а також володіння інвестиційними цінними паперами, вартість яких становить 30% і більше від загальної вартості його активів протягом більше чотирьох місяців сумарно протягом календарного року	Кредитно-фінансовий заклад, що спеціалізується на залученні тимчасово вільних грошових коштів дрібних і середніх інвесторів шляхом випуску власних цінних паперів і розміщенні зібраних коштів у цінні папери інших юридичних осіб з метою отримання прибутку; доходи розподіляються між акціонерами у вигляді дивідендів і процентів, а прибуток, отриманий внаслідок збільшення вартості капіталу, спрямовується до резервного фонду

володіти, користуватися, розпоряджатися майном фонду.

Наразі в Україні пайові інвестиційні фонди існують та розвиваються. Такий висновок можна зробити виходячи з аналізу праць [6; 7; 11]. Однак у сучасних умовах у країнах з розвинутим фондовим ринком за сукупністю умов пайові інвестиційні фонди стали поступатися ETF-фондам. Тому пайові інвестиційні фонди можна вважати «динозаврами» фондового ринку, час яких уже минув. Зокрема, і в Україні дрібний інвестор може вільно купувати акції такого ETF-фонду, як Vanguard S&P 500 ETF (VOO) або SPDR® Portfolio S&P 500 ETF (SPLG). Конкурентні переваги останніх роблять майже економічно недоцільним вкладання коштів у пайові інвестиційні фонди, зокрема в українські.

«ETF – це фонд, акції якого вільно продаються на фондовій біржі, а структура активів точно відповідає певній політиці (наприклад, повторює певний фондовий індекс). Існують багато ETF-фондів, в яких структура активів регулюється автоматично без наявності керуючого, що мінімізує суб'єктивізм людського чинника. Для таких ETF-фондів не є характерним спекуляції та використання ефекту фінансового важеля. Для порівняння: структура активів Berkshire Hathaway повністю залежить від суб'єктивного бачення керівництва» [10]. ETF-фонди також не є самостійними юридичними особами, однак їх акції мають більший рівень зручності для інвесторів у частині обертання на глобальному вторинному фондовому ринку (вони більш ліквідні) порівняно із сертифікатами чи паями. Власники акцій таких фондів не мають впливу на їх емітента – компанію, що управляє такими фондами.

Глобалізація світового фондового ринку привела до того, що на ринку домінує окреме обмежене коло емітентів ETF-фондів з різноманітною політикою управління активами. Ця конкуренція в основному відбувається за рівнем капіталізації (рівнем надійності) та рівнем витрат на утримання. Наприклад, Vanguard S&P 500 ETF має чи не найменший такий рівень – 0,13% від капіталу фонду при рекордній капіталізації (більше 900 млрд дол. США). Третій чинник конкуренції між фондами – рівень дохідності інвестицій – це те, що можуть запропонувати інші більш дрібні емітенти та інвестиційні компанії, однак і вони в більшості програють S&P 500.

Повертаючись до теоретичних основ визначення сутності інвестиційних фондів і компаній, які частково наведено в табл. 1, слід визнати, що практика дещо відійшла від теорії. Так, якщо згідно з наведеними визначеннями різниця між інвестиційним фондом та інвестиційною компанією майже непомітна, то існуюча практика глобального фінансового ринку показує таке: інвестиційна компанія є юридичною особою, що часто засновує декілька спеціалізо-

ваних інвестиційних фондів для задоволення різноманітних запитів інвесторів. Такі фонди не є окремими юридичними особами, а формуються за рахунок різноманітних інвесторів (у тому числі і дрібних), які не є акціонерами самої компанії. Як вже вказувалося раніше, зараз такі фонди в основному існують як ETF-фонди. Отже, на практиці, коли мова заходить про інвестиційний фонд, більшість фахівців це розуміє саме як спеціалізовану частину певної інвестиційної компанії. Оскільки лівова частина інвестиційних фондів на глобальному фінансовому ринку і є саме такими частинами інвестиційних компаній, цим і можна пояснити ставлення до цих суб'єктів та розуміння їх сутності з боку практиків.

Наприклад, інвестиційна компанія «The Vanguard Group» є великою приватною інвестиційною компанією, що зареєстрована в місті Веллі-Фордж (штат Пенсильванія, США). Заснована у 1975 р. Джоном Боглом. Компанія управляє близько 370 спеціалізованими інвестиційними фондами, з яких 180 – американських і 190 – закордонних фондів. У 2016 р. загальна кількість її інвесторів становила близько 20 млн осіб. Компанія також управляє індивідуальними пенсійними рахунками, ощадними рахунками на навчання, різними видами фінансової ренти та надає консультаційні послуги своїм клієнтам. Компанія є акціонером великих банків США, що забезпечує гіперконцентрацію капіталу, бере участь в управлінні світовими гігантами: Apple, Microsoft, ExxonMobil, Johnson & Johnson, Amazon, Facebook, General Electric, Berkshire Hathaway, AT&T, Alphabet. Розмір активів під управлінням перевищує 6 трлн дол. США [12]. Одним зі спеціалізованих інвестиційних фондів компанії є улюблений для більшості інвесторів, у тому числі й українських, Vanguard S&P 500 ETF.

BlackRock – міжнародна інвестиційна компанія зі штаб-квартирою в місті Нью-Йорк, є однією з великих світових компаній за обсягами активів під управлінням. Зокрема, під управлінням BlackRock знаходиться близько 1000 спеціалізованих інвестиційних фондів [13].

Berkshire Hathaway – американська холдингова компанія, яка повністю володіє окремими відомими американськими компаніями та частково іншими на правах акціонера. Заснована у 1965 р., має штаб-квартиру в місті Омаха (штат Небраска, США), займається інвестиціями та страхуванням [14]. На відміну від попередніх інвестиційних компаній Berkshire Hathaway не створює спеціалізованих інвестиційних фондів, однак є відомим активним інвестором у США. Компанія є акціонерним товариством, акціонери якої мають безпосередній вплив на управління цим суб'єктом господарювання (на відміну від ETF-фондів). Наразі акції Berkshire Hathaway полюбують дрібні інвестори, в тому числі з України. На прикладі

цієї та інших компаній слід визнати доцільність одночасного ведення декількох пов'язаних між собою видів діяльності: інвестиційної та страхування, що гармонійно доповнюють і допомагають одне одному. Зокрема інвестиції використовуються як страхові резерви, а доходи від страхування – як джерело інвестицій. Отже, інвестиційна компанія може спеціалізуватися не тільки на інвестиційній діяльності, а мати ще й додаткові.

State Street Corporation – американська холдингова компанія, що здійснює депозитарну та інвестиційну діяльність. Зокрема, через свої підконтрольні структури є емітентом сімейства біржових ETF-фондів, відомих під брендом «SPDR». У 2019 р. компанія була третім за обсягами постачальником таких фондів з активами в 714 млрд дол. США. Наразі компанія також надає супутні фінансові послуги: бухгалтерський облік, консалтинг, обмін валют, лізинг, кредитування, аналітичні послуги тощо [15].

Наведені інвестиційні компанії, крім Berkshire Hathaway, створили спеціалізовані інвестиційні ETF-фонди. Найбільш популярними серед інвесторів є такі напрями відповідної спеціалізації:

- ✦ повторення структури американського фондового індексу S&P-500;
- ✦ повторення структури інших відомих фондових індексів: Dow Jones, Nasdaq;
- ✦ придбання акцій компаній за певними секторами: IT, телекомунікації, медицина, енергетика, комунальний сектор, сировина тощо;
- ✦ придбання акцій компаній за певними країнами;
- ✦ придбання та фізичне утримання металів та матеріалів, які використовуються як захист від інфляції: платини, золота, срібла тощо;
- ✦ придбання акцій інноваційних компаній;
- ✦ придбання акцій «дивідендних аристократів»;
- ✦ придбання державних та/або корпоративних облігацій та/або казначейських зобов'язань за певними країнами;
- ✦ придбання акцій компаній, які є лідерами з проведення зворотного викупу свої акцій (buyback);
- ✦ придбання акцій компаній, що володіють комерційною нерухомістю.

Перевагою цих фондів, особливо для дрібних інвесторів, є те, що в межах відповідної спеціалізації передбачена диверсифікація. Наприклад, коли інвестор купує ETF-фонд, що повторює структуру фондового індексу S&P-500 або глобального світового ринку, то він таким чином здійснює максимальну диверсифікацію при обмежених коштах, виключаючи при цьому необхідність постійного самостійного слідування за певними акціями.

На прикладі перелічених інвестиційних компаній можна підтвердити наявність практики створення окремих спеціалізованих інвестиційних фондів інвестиційними компаніями, коли такі фонди не є окремими самостійними юридичними особами.

Однак у такому усталеному взаємозв'язку відповідні інвестиційні компанії є комерційними організаціями, важливою метою яких є отримання прибутку. У випадку створення державних або муніципальних інвестиційних фондів такі фонди можуть бути відокремленими юридичними особами (а скоріше, відокремленими установами) з обмеженими правами, що відповідають їх статутам і положенням. Найбільш поширеними є фонди національного добробуту.

Наприклад, «Глобальний» державний пенсійний фонд Норвегії також відомий як «Нафтовий фонд». Його активи формуються за рахунок надприбутків нафтової промисловості з подальшим інвестуванням їх у цінні папери на глобальному фінансовому ринку. Виконує функцію фонду національного добробуту та має пенсійну спрямованість. Однак на відміну від звичайних пенсійних фондів його активи формуються за рахунок нафтових доходів і прибутку від інвестицій, а не внаслідок пенсійних відрахувань. Частина прибутків від інвестицій вже спрямовується на виплату пенсій, фінансування незапланованих витрат внаслідок надзвичайних подій, покриття дефіциту бюджету при настанні несприятливих подій у країні тощо. Фонд є найбільшим акціонером в Європі.

Таким чином, коли засновником суб'єкта господарювання, до функцій якого входить інвестиційна діяльність, є держава, такий суб'єкт називають «фондом», а не «компанією». Такий фонд хоч і може бути відокремленою установою, однак має обмежену свободу дій на відміну від недержавної інвестиційної компанії. Коли відповідний суб'єкт створюється приватним бізнесом, то з'являється спочатку інвестиційна компанія, яка, своєю чергою, вже досягнувши певного масштабу, може створювати спеціалізовані інвестиційні фонди. Така компанія згідно з національним законодавством може зватися будь-як, у тому числі «інститутом спільного фінансування», «фондом» тощо. Однак за своєю сутністю цей суб'єкт є інвестиційною компанією. Коли засновником є держава – з'являється за своєю сутністю фонд, що також може мати будь-яку назву.

Не виключено, що держава може створювати або націоналізувати суб'єкти господарювання, що за своєю сутністю є комерційними організаціями. Однак це є скоріше винятком. Наприклад, ПриватБанк в Україні є за своєю сутністю комерційною організацією, але внаслідок збігу певних обставин держава була змушена його націоналізувати. Така ж ситуація може статися із інвестиційними компаніями, однак це буде винятком, оскільки подальше обмеження в діях через державну приналежність перетворить цю компанію на державний фонд.

Повертаючись до прикладів «Глобального» державного пенсійного фонду Норвегії та наведених інвестиційних компаній, слід визнати, що функцію комплементарного пенсійного забезпечення виконують й інші спеціалізовані інвестиційні фонди під керівництвом відомих інвестиційних компаній. Зокрема, те ж саме стосується і Berkshire Hathaway. Якщо дрібний інвестор – фізична особа – купує акції Berkshire Hathaway або Vanguard S&P 500 ETF не з метою спекуляції, а з інвестиційними довгостроковими намірами, то така особа формує собі власними руками додаткове джерело пасивного доходу. Таке джерело стане особливо в нагоді в старості як додаткова пенсія. Відповідні інвестиційні компанії та ETF-фонди не містять у своїй назві «пенсійний», однак на практиці виконують функцію комплементарного пенсійного забезпечення. Комплементарне пенсійне забезпечення не виключає існування солідарної пенсійної системи, а лише гармонійно доповнює її інвестиційними та накопичувальними процесами. Таким чином, додатковою функцією інвестиційних компаній і фондів є участь у формуванні інфраструктури комплементарного пенсійного забезпечення в країні, що вельми важливо за умов існування хронічних проблем у солідарній пенсійній системі в багатьох країнах світу.

ВИСНОВКИ

Дослідження сутності інвестиційної компанії та інвестиційного фонду дозволили визначити принципову різницю між цими суб'єктами господарювання, яка полягає в такому: інвестиційна компанія є комерційною організацією з мінімальними обмеженнями та максимальними свободами щодо здійснення інвестиційної та супутніх видів діяльності з метою отримання прибутку. Інвестиційний фонд є або спеціалізованою частиною такої компанії, або державною установою з наявністю обмежень, які обумовлюються політикою його засновників.

Часто інвестиційна компанія є одночасно і холдинговою з широким спектром супутніх видів діяльності, що гармонійно поєднуються із інвестиційною: страхування, консалтинг, брокерська діяльність, банкінг, кредитна та депозитарна діяльність, бухгалтерський облік тощо. На жаль, у деяких країнах (зокрема, в Україні) законодавчі обмеження за фактом не дозволяють одночасно успішно поєднувати інвестиційну та іншу, наприклад страхову, діяльність.

Визначено, що еволюція інвестиційної діяльності на глобальному світовому фондовому ринку зумовлює поступову втрату конкурентоспроможності пайових інвестиційних фондів. Натомість їх місце вже давно зайняли ETF-фонди. На глобальному фінансовому ринку діє обмежене коло інвестиційних компаній – засновників основних ETF-фондів із суттєвим рівнем конкурентоспроможності, що робить проблемним та/або недоцільним вихід на ринок нових фондів.

Крім акумуляції тимчасово вільних коштів і професійного управління інвестиційними ресурсами, важливим результатом діяльності інвестиційних компаній і фондів є формування інфраструктури комплементарного пенсійного забезпечення. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 р. № 5080-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>
2. Малый экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. М.: Институт новой экономики, 2000. 1088 с.
3. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. М.: Институт новой экономики, 1998. 864 с.
4. Веремієнко А. С. Місце та сутність венчурних інвестиційних фондів серед інститутів спільного інвестування. *Економіка та держава*. 2017. № 6. С. 90–93. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2017/19.pdf
5. Городніченко Ю. В. Сутність, значення і необхідність інституційних інвесторів на фондовому ринку України. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 22. № 1. С. 102–107.
6. Гриценко В. В. Інвестиційні фонди: стан та перспективи розвитку. *Вісник економічної науки України*. 2008. № 2. С. 27–31.
7. Довгалюк В. В. Рейтинг інвестиційних фондів. *Ефективна економіка*. 2014. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3188>
8. Клименко К. В. Інститути спільного інвестування: сутність, функції та місце в економічній системі. *Ефективна економіка*. 2013. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1874>
9. Кушнір С. О., Павленко Н. І. Сутність та тенденції розвитку венчурних інвестиційних фондів в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С. 150–155.
10. Моргачов І. В., Овчаренко Є. І., Івченко Є. А., Ключ Ю. І. Вплив ефекту фінансового важеля на хід інвестиційних процесів на фондовому ринку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 2. С. 171–179. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i37.229956>
11. Чеберяко О. В. Сутність та особливості діяльності інвестиційних фондів на фондовому ринку. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 «Економіка і право»*. 2014. Вип. 24. С. 196–213.
12. The Vanguard Group. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/The_Vanguard_Group
13. BlackRock. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/BlackRock>
14. Berkshire Hathaway. https://uk.wikipedia.org/wiki/Berkshire_Hathaway
15. State Street Corporation. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/State_Street_Corporation

REFERENCES

- “Berkshire Hathaway”. https://uk.wikipedia.org/wiki/Berkshire_Hathaway
- “BlackRock”. <https://uk.wikipedia.org/wiki/BlackRock>
- Bolshoy ekonomicheskij slovar* [Big Dictionary of Economics]. Moscow: Institut novoy ekonomiki, 1998.

Cheberiyako, O. V. "Sutnist ta osoblyvosti diialnosti investytsiinykh fondiv na fondovomu rynku" [Essence and Features of Activity of Investment Funds at the Fund Market]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 18 «Ekonomika i pravo»*, no. 24 (2014): 196-213.

Dovhaliuk, V. V. "Reitynh investytsiinykh fondiv" [Rating of investment funds]. *Efektivna ekonomika*, no. 7 (2014). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3188>

Horodnichenko, Yu. V. "Sutnist, znachennia i neobkhdnist instytutsiinykh investoriv na fondovomu rynku Ukrainy" [Essentiality, Importance and Necessity of Institutional Investors in Stock Market of Ukraine]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 22, no. 1 (2015): 102-107.

Hrytsenko, V. V. "Investytsiini fondy: stan ta perspektyvy rozvytku" [Investment funds: state and prospects of development]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 2 (2008): 27-31.

Klymenko, K. V. "Instytuty spilnoho investuvannia: sutnist, funktsii ta mistse v ekonomichnii systemi" [Mutual Investment Institutions: Essence, Functions and Place in the Economic System]. *Efektivna ekonomika*, no. 3 (2013). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1874>

Kushnir, S. O., and Pavlenko, N. I. "Sutnist ta tendentsii rozvytku venchurnykh investytsiinykh fondiv v Ukraini"

[Essence and Development Trends of Venture Investment Funds in Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 16 (2018): 150-155.

[Legal Act of Ukraine] (2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>

Malyy ekonomicheskii slovar [Small Economic Dictionary]. Moscow: Institut novoy ekonomiki, 2000.

Morhachov, I. V. et al. "Vplyv efektu finansovoho vazhelia na khid investytsiinykh protsesiv na fondovomu rynku" [The Impact of Financial Leverage in the Course of Investment Processes in the Stock Market]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii i praktyky*, no. 2 (2021): 171-179.
DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i37.229956>

"State Street Corporation". https://uk.wikipedia.org/wiki/State_Street_Corporation

"The Vanguard Group". https://uk.wikipedia.org/wiki/The_Vanguard_Group

Veremiienko, A. S. "Mistse ta sutnist venchurnykh investytsiinykh fondiv sered instytutiv spilnoho investuvannia" [Place and Nature of Venture Investment Fund Among Collective Investment Institutions in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 6 (2017): 90-93. http://www.economy.in.ua/pdf/6_2017/19.pdf

УДК 658:621

JEL: E22; F21

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-107-113>

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

©2022 ФУРС О. С., ГРЕЧКО А. В.

УДК 658:621

JEL: E22; F21

Фурс О. С., Гречко А. В. Дослідження процесу залучення інвестиційних ресурсів промисловими підприємствами в період пандемії COVID-19

Мета статті полягає в дослідженні впливу пандемії COVID-19 на залучення інвестиційних ресурсів промисловими підприємствами України та наданні практичних рекомендацій щодо вдосконалення даного процесу. Доведено, що в умовах кризи різко знижується пряме іноземне інвестування в усі сектори економіки. При цьому визначено, що найбільш перспективним напрямком для інвестування, як і раніше, залишається промисловість, яка в кризових умовах була і залишається необхідною складовою для відновлення економіки в цілому. У результаті дослідження було виокремлено причини несприятливого інвестиційного клімату в Україні, що склалися історично, та ті, що викликав коронавірус. Систематизовано сприятливі та несприятливі чинники для іноземного інвестування. Запропоновано підприємствам розробляти інвестиційні проекти на основі стратегічного планування їхньої діяльності та кооперування із іншими підприємствами галузі. Акцентовано увагу на потребі державної підтримки інноваційної діяльності підприємств та всебічному сприянні розробки інвестиційних проектів на їхній базі. Перспективами досліджень у даному напрямі можуть стати дослідження зарубіжного досвіду країн щодо розробки інвестиційних порталів і програм, методів прямого та непрямого стимулювання інноваційної діяльності, аналіз глобального ринку товарів і професій задля визначення вектора зміни. Крім цього, вимагає продовження дослідження інвестиційного потенціалу промислових підприємств в Україні та розробка шляхів удосконалення їхньої інвестиційної діяльності.

Ключові слова: пандемія COVID-19, інвестиції, інвестиційний клімат, промисловість, фінансування.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 10.

Фурс Олександра Сергіївна – магістрантка кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (просп. Перемоги, 37, Київ, 03056, Україна)

E-mail: alexandrafurs93@gmail.com

Гречко Алла Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (просп. Перемоги, 37, Київ, 03056, Україна)

E-mail: alla_grechko@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4913-9674>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/4661114/alla-hrechko/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57208141832>